

1723.

1. Alberti, Michael: Visitationis itaung. medicae, famigeratum Penna
memento reori commulandus.
- 2^{act} Boehmerus, Justus Henricus: De usu juramenti purgatoris in
Criminalibus. 3 Inapt. 1722, 1724, 1736
- 3⁴ ^u ^b ^c Boehmerus, Justus Henricus: De secundis u. pl. 19. praecipua
illustratione personarum.
4. Coschwitz, Georg Dan: De valvulis in ureteribus reperiis
- 5⁴ ^u ^b Gruber, Jo. Daniel: De actionibus mandatis. 2 Inapt.
6. Gruber, Jo. Daniel: De Judaeo milite
7. Gruber, Jo. Daniel: De minore procuratore.
- 8¹ ^u ^b Heinemann, Jo. Goltz: De collegiis et corporibus opi-
ficum. 2 Inapt. 1722, 1737.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1723 2a
DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE

VSV IVRAMENTI
PVRGATORII
IN
CRIMINALIBVS

5
QVAM
INDVLTV
FACVLTATIS IVRIDICAE
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

ACADEMIAE PRORECTORE

DOMINO

IVSTO HENNINGIO BOEHMERO

ICTO

POTENTISS. REGIS BORVSSIAE CONSIL. INTIMO
PROFESS. IVR. ORDINARIO

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE CAPESSENDI HONORES

ET
PRIVILEGIA DOCTORALIA

D. I. IVL. MDCCXXIII.

H. L. Q. C.

PVBLCO EXAMINI SVBIIICIT

GEORGIVS SAMVEL LVDOVICI

LANDESHVTTA - SILESIVS
ADVOCATVS ORDINARIVS REGII REGIMINIS LIGNICENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

Typis IOANNIS GRVNERI, Academ. & Senat. Typogr.

DISERTATIO IN AVGVRAVIS IVRIDICA
DE
VSV IVRAMENTI
PVRGATORII
IN CRIMINIBVS
INDVLTIV
FACVLTATIS IVRIDICAE
IN REGIA VNIERSITATE
ACADEMIAE THVROGONIS
AVGUSTO HANNINGO HOFMEYER
POTENTISSIMO REGIS BOVARIAE CONSILIARIO INTIMO
PROVINCIAE
SYMPTIBVS
PRIVILEGII DOCTORIAE
GEORGIVS SAMVEL CVDOVICI
ADVOCATVS ORDINIS REGII CRIMINVM THVROGONIS

ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCEL-
LENTISSIMO DOMINO
DOMINO
WENCESLAO
ADALBERTO
S. R. I. COMITI
DE WÜR BEN
ET
FREVDENTHAL
DOMINO IN DATSCHÜTZ, MARQVARETZ,
POMBSDORFF &c. &c.
S. CAESARAE MAIESTATIS CONSILIARIO
INTIMO ACTVALI
CAPITANEO DVCATVS LIGNICENSIS
ET EO PERTINENTIVM DISTRICTVVM.
DOMINO SVO GRATIOSISSIMO
NEC NON
PERILLVSTRIBVS, GENEROSISSIMIS
AC
SPLENDIDISSIMIS
REGII REGIMINIS
DOMINIS CONSILIARIIS
MAECENATIBVS ATQVE PATRONIS SVIS
SVBMISSO ANIMI CVLTV PROSEQVENDIS
S. P. D.
GEORGIVS SAMVEL LVDOVICI.

Eprehendendæ au-
daciæ crimen com-
mittere videor,
quod hunc laborem
academicum, in quo nec mihi
nec forsan aliis satisfacio, tantis
nominibus consecrare haud eru-
bescam, quibus nil nisi ex omni
parte perfectum atque absolutum
offerendum erat. Ita sine dubio
constituendum, si ex meritorum
vestrorum, MAECENATES
SVMMI, grauitate atque pon-
dere

dere rationes subducendæ essent,
quippe quæ vt splendidissima fi-
dera per totum ducatum Ligni-
censem omnium oculos attoni-
tos tenent, mentem in admira-
tionem rapiunt, ac in singu-
lorum solatium quotidiana luce
splendent atque lucent. Enim
vero propriæ mihi sunt rationes
atque argumenta, quæ mihi asy-
lum quoddam atque præsidium
fortissimum, in quo tutus acqui-
escere queam, contra hanc obie-
ctionem præbent suppeditantque.

unig

a 2 3

Ve-

Vestram, patroni colendissimi, in-
telligo indulgentiam atque volun-
tatem in me singularem, quam ex
multis rerum documentis ita per-
spectam atque cognitam habeo, vt
de illa ambigere omnino nefas fit.
Quodsi enim, **ILLVSTRIS-
SIME COMES**, gratiam Tuam
submissa pondero mente, inge-
nue mihi fatendum, immerenti
eam obtigisse, nec aliquid meri-
torum mihi adesse, quo eam con-
sequi potuerim; nihilominus ta-
men mihi præ ceteris hoc priuile-
gium

gium indultum est, vt iure pror-
sus singulari indulgentia Tua per-
frui, in ea requiescere, atque in
eam tanquam portum tutissimum
nauem subducere possim. Huius
patrocinii summi vsu munito per
plures annos nihil defuit, quod
ad exornandas res meas facere
vnquam potuit: idem prolixissi-
mus affectus facilem mihi aditum
ad Te, ILLVSTRIS-
SIME COMES, tot licet summis ob-
rutum negotiis, concessit, vt eo
nunquam, quoties desiderium

a 3

meum

meum intellexisti, interclusus
fuerim, quod hac occasione non
possum non gratissima recolere
memoria. Nec minori encomio
celebranda a me est Vestra, per-
illustres, generosissimi atque splen-
didissimi regii regiminis CONSI-
LIARII, benevolentia, sub
qua in hunc vsque diem steterunt
res meæ incolumes atque intactæ,
quæque adeo mihi profuit, vt
ferreus essem, nisi publico quo-
dam documento gratissimum ani-
mum meum demonstrarem.

Atque

Atque id quidem, PATRONI
omni venerationis cultu profe-
quendi, hac occasione, qua pro
consequendis honoribus docto-
ralibus specimen solenne edo, ef-
ficere constitui, ea spe atque fi-
ducia fretus certissima, fore, vt
quæ ex submississima mente pro-
fecta sunt, non ex rei dignitate,
sed ex VESTRA in me volun-
tate æstimetis. Est hoc vnicum
grati animi monumentum, quod
Vobis exstruere possum, in quo
quod deest, Vestra supplebit gra-
tiosa

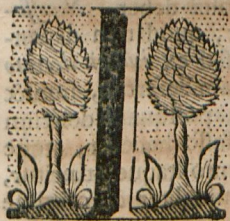
tiosa voluntas, cui me penitus
submitto, DEumque imploro, vt
Vestrae incolumitati, in qua tot ho-
minum salus posita est, addat pe-
rennitatem, felicitati vero perpe-
tuitatem. Dab. Halæ d. 1. Iul.
MDCCXXIII.

DISSER-

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE
VSU IVRAMENTI
PVRGATORII
IN CRIMINALIBVS.

S. I.

In signis est iuramenti purgato-^{Vsus huius}
rii vsus hodie in criminalibus, ^{ibematis,}
forensi teste praxi, quæ vnde
ortum traxerit, & in quo fun-
data sit, non adeo liquidum
apertumque est. Forsan vero
inutile ineptumque erit, in
fundamentum iuris inquirere, cuius *existentiam* ne-
mo in dubium vocat. Sufficere fortasse videtur, iu-
ramentum hoc in criminali praxi esse medium eru-
endi veritatem, æque vt *torturam & territionem*. Se-
A cundum

cundum hanc sententiam quotidie ius dici: denique
 vsum, obseruantiam, communemque doctrinam
 praesidium tutissimum huic praxi praebere. Ita vero
 philosophantur, quibus volupe est, iurispruden-
 tiam reddere lubricam, incertam, hiulcam & pro-
 fus deformem. Etiam vsus atque obseruantia *fun-
 damento* iuris niti debet, alioquin vim nullam ope-
 rari potest. Quod enim primum *errore* receptum,
 deinde *consuetudine* obtentum, in aliis similibus
 haud obtinebit. *l. 39. de LL.* Non itaque ἀτοπον,
 me iudice, erit, in fundamentum huius vsus, de-
 ferendi reo hoc iusiurandum sui purgandi causa,
 inquirere, natalesque eius tanquam fontes & venas
 aperire, quod hac dissertatione efficiam expediam-
 que.

§. II.

Indoles iura-
 menti purga-
 torii.

Status con-
 trouerſie.

Iuramenti *purgatorii* indoles non adeo in ob-
 scuro est. Defertur id reo, & quidem a iudice, ex
officio, ad se purgandum a *suspicionibus*, quibus
 gravatus est; quo praestito absolui debet. *Necessa-
 rium* hoc iusiurandum vocant, quod non depen-
 deat ex *delatione litigantium*, sed ex *iudicis decreto
 & impositione*. Inuito ergo etiam defertur, imo &
 inuito aduersario. Qui illud, postquam delatum
 est, praestare renuit, pro confesso habetur, atque
 condemnatur. De hoc iuramento itaque quaeritur,
 vtrum eidem locus sit, si criminaliter de crimine
 agitur, ad hunc effectum, vt post eius praestatio-
 nem absolui, post recusationem vero condemnari
 debeat? & si locus est, (id quod fora criminalia ho-
 die calculo suo atque suffragio profitentur) quo iu-
 ris

mubcu

ris

ris fundamento hæc admissio nitatur? Vtrum certo iure constet, an vero error ei inseruiat?

§. III.

Non deesse enim inter ICTOS grauissimos, huius sententiæ, quæ usum hunc damnat, reiecit, reprobat, auctores patronosque, ante omnia ostendam, vt simul ob oculos ponam, non sine ratione fundamentam huius vsus in dubium vocari. Iam olim hæc quæstio magnis animi motibus agitata fuit inter MARTINVM & IOANNEM antiquissimos glossatores, illum eius usum prorsus reprobantem, nulloque iuris fulcro niti asserentem; hunc vero in contrarias euntem partes, cuius sententia prævaluisse videtur. ANTONIVS MATTHÆI de criminibus lib. 47. tit. vlt. c. 1. n. 6. in f. itidem MARTINI doctrinam recipit, & neque crim, ait, in causis criminalibus rei exacto iureiurando interrogantur; tamen si id Italie totius consuetudine obtinuisse testentur; neque honestum est aut piun satis, iusiurandum deferre ei, quem sciamus peieraturum esse, vt recte c. qui exigit. C. 22. q. 2. traditur. Quid enim proficiemus aliud, nisi vt crimen crimini adiciatur, quique iam reus homicidii aut furti est, adiungat etiam ad priora scelera periurium? Itaque si delatum fuerit & peierauerit reus, detecto periurio duplici pœna dignum putauerim; & quod peierauerit, & quod criminis, cuius insimulabatur, conuictus sit. Prolixius hanc doctrinam illustrauit, variisque argumentis roborauit IO. ZANGER in orat. tract. de questione subiecta, de controuerso iuris articulo: utrum reus in delictis, que pro atrocitate vel pœnam sanguinis vel infamiam

Fundamentum huius the-
matis a qui-
busdam in du-
bium vocatur,

vt a Martino,

Antonio Mat-
thæi,

Zangeri.

4 DE VSV IVRAMENTI PYRGATORII

famiam merentur, sub iurisiurandi fide interrogari debeat? Martini se discipulum sectatoremque in hac doctrina esse profiteretur, nec vllum ei præsidium ex SS. literis adesse censet. Inprimis vero yrget, dictum *Exod. XXII, 11.* accipiendum de damno dato, respectu cuius *ciuiliter* agitur, id vero ad *crimina publica*, quæ iudicio publico vindicantur, non extendendum: magnam esse diuersitatem inter causas ciuiles & criminales: in his metum præsentissimi adesse periurii, nec dubitandum, eum, qui deliquit, vt vitam aut famam redimat, peieraturum, vel suscepto periurio crimen ante patratum negaturum: existimasse sapientiores, illum stulte dubitare de peierando, qui facinus periurio par non dubitasset committere; metu pœnæ perturbatum hominem vix vnquam maiorem fidei ad homines habiturum rationem, quam pietatis erga Deum, quem turpitudine sceleris offendere antea non est veritus: iudicem, dum occasionem præstat periurii, socium fieri eiusdem periurii: non esse hoc adeo necessarium, vt omitti non possit aut debeat, cum nec lex Dei, nec humana id exigat, adeoque iudicem contra legem hoc iuramentum imponere: tutius iudicem facere, si nocentem dimittat, quam permittat, vt nomen Domini vane vsurpetur: esse præterea hanc delationem admodum periculosam intuitu eius, qui deliquisse dicitur, quem si iurare recusât (quod forsân ab omni iuramenti præstatione alienus sit) omnes condemnandum censent, id quod crudele censendum: hoc modo tædio vitæ reum iuramentum recusare posse: ceterum iurantem minime innocen-

nocen-

nocentiam propterea ostendere, cum plerique tam impii sint, vt metu pœnæ periurium committant, id quod cum vt plurimum fiat, ab eo, non quod rarius fit, desumendas coniecturas: non obitare vsum forensẽ; non enim sequendum, quod hominum opinione introductum, sed quod legi diuinæ & humanæ consentaneum est; amicum Platonem, amicum Socratem, magis vero amicam esse debere veritatem. His præmissis argumentis, IOHANNIS glossatoris fundamenta examinat, iisque satisfacit, quæ statim in medium producam.

§. IV.

Liquet vero ex dictis, vsum purgatorii iuramenti telis haud spernendis peri, imo vero prorsus destrui atque conculcari. Quid ergo ad hæc IOANNES Glossator? quid eius sequaces, vt CARPZOVIVS in *praxi crim. qu. 116. n. 62.* LAVTERBACHIVS *tit. de iurei. §. 46.* aliique? Prouocant ad varios iuris ciuilibus textus, indeque suæ sententiæ fulcra deriuant. Etenim *lege Cornelia de iniuriis* permittitur actori iurandum reo deferre, ut iuret, se non fecisse; condemnatus autem de iniuria non tantum infamiæ, sed alia etiam pœna afficitur, *l. f. D. de iniur.* & consequenter, qui se ipsum condemnat, quod iurare forsitan nolit, recte infamis censendus & puniendus. Enim vero 1) probari nequit, etiam deferri posse iuramentum in iniuriis, quoties ex lege Cornelia *criminaliter* agitur. 2) Dubitat ZANGER *cit. l. cum DONELLO* alisque, vtrum, si ex *iureiurando vel recusato* vel *relato* reus condemnatus, infamis fiat? de quo mox mentem declarabo meam, & si vel maxime

Patroni huius iuramenti in criminalibus

eorumque fundamentum

6 DE VSV IVRAMENTI PVRGATORII

hic effectus sequatur, inde tamen in criminalibus
vſus huius iuramenti non euincitur, quæ ad pœ-
nam atrociorẽ tendunt. Sed ab vltiori respon-
ſione facile abſtineo, cum otium mihi hic fecerit
ICTUS BELGA præſtantiffimus IOANNES VAN DE WA-
TER lib. II. obſ. iur. Rom. c. 10. vbi etiam ſugillat ſen-
tentiam criminaliſtarum, quam hic examino, &
ait: *In criminibus publicis, ſi quando ab vtraque
parte ſunt dubia probationum argumenta, opinantur,
reo a iudice iusiurandum, quod barbære vocant pur-
gationum, deferri poſſe, quo ſe a crimine liberet, ſua-
que innocentiam iudici perſuadeat. Habuit hæc ſen-
tentia autores Caſtrenſem, Bartolum, Iaſonem alioſ-
que, quorum ingenia inculta & obſcura ſequioris æui
barbaries obnubilabat. Ceterum quod in l. 9. S. 2. de
iurei. alijsque etiam condemnationi ex iureiurando
effectus infamiæ tribuatur, id ex voluntate rei fa-
ctum videtur. Quid enim, ſi actor in cauſa famoſa
iuramentum reo detulerit, ille vero actori retule-
rit, atque hic iurauerit? Merito ſua propria volun-
tate, æque ac is qui paciſcitur, fit infamis. At
vero inde non arguendum, etiam eum infamen
fieri, qui a iudice delatum iuramentum præſtare
recuſauit, quoties ciuileter agitur. Nam etiam de
cauſa ciuilitè mota intelligendus VLPIANVS in l.
3. S. 4. de his qui not. infam. vbi ita: *ſed & ſi iureiu-
rando delato iurauerit quis, non deliquiſſe, non erit
notatus, nam quodammodo innocentiam ſuam iureiu-
rando approbavit. Loquitur ICTUS de iureiurando
delato ab actore, quod ad cauſas criminales trahi
nequit, in quibus iuramenti delatio regulariter ces-
ſat.**

fat. Effectum præstiti iuramenti quoque ostendit, quod quodammodo innocentiam suam iureiurando approbauerit, vnde euincitur, per iuramentum innocentiam plene ostendi atque probari non posse, quod tamen in criminalibus desideratur.

§. V.

Grauiora supersunt pondera, a ZANGERO Nova argu-
menta patro-
norum huius
sententia. ne quidem tacta, in quorum ἐπέγγελαν inquirendum erit. Primum desumitur ex l. 6. §. 4. vers. sicubi C. de his qui ad eccles. conf. quæ in fauorem eorum, qui ad ecclesiam confugerunt, lata, simul tamen prouisum, ne debitorum, profugium in templis quærentium, bona a clericis abscondantur. Sicubi, ait, deposita vel commodata dicuntur, inquirendi talem volumus esse cautelam, ut si sola suspitione apud aliquem adserantur abscondita, de sua etiam conscientia satisfacere auctoritate venerabilis antistitis iubeatur. De causa ciuili in hoc textu agi, nemo forsitan in dubium vocabit, a qua argumentum ad causam criminalem trahere admodum temerarium est. Eadem est ratio l. f. §. 5. C. de iure domin. impetr. l. f. §. 10. C. de iure delib. l. f. C. de fid. instrum. l. f. §. vlt. in f. de bon. aut iud. poss. l. 26. in f. C. de usur. & tamen hos textus coaceruat CARPZOVIVS cit. l. eosque pro imponendo iuramento purgatorio his, qui de crimine suspecti sunt, adducit, qui tamen, si quid probant, tantum euincunt, eidem locum esse in causa ciuili. Propius ad rem facit auth. nono iure C. de pœn. iud. qui male iudic. quæ de corrupto magistratu agit, disponitque, quæ ratione cum negante corruptionem procedendum.

Sed

Sed si datum, ait imperator, vel promissum probare litigator nequiverit, persona, quæ dicitur suscepisse, iuret, quod neque per se, neque per aliam personam accepit, aut promissionem habuit, & sic libera sit - -

*Sed si persona a litigatore manifesta prædictum iurandum refutaverit, memoratis subiaceat pœnis. Ad iuramentum purgatorium hæc referenda esse sole clarius esse videtur, quod etiam agnoscunt RICHTER ad cit. auth. in f. STEPHANI ad nou. 123. n. 2. indeque plerique inferunt, generaliter merito recipiendum esse in quibuscunque causis criminalibus, quod hic in iudice corrupto *speciatim* constitutum est. De hac doctrina tamen dubitasse iam olim videtur BRUNNEM. ad cit. auth. n. ult. & plura singularia in hac auth. occurrere censet. Id imprimis inter singularia referendum, quod, ut ait BRUNNEM. iuramentum iudici deferatur, licet pars nihil probauerit, quod constitutum esse in odium corruptorum iudicum arbitratur. Addere posses, alias quidem alleganti propriam turpitudinem non credi in præiudicium tertii, hic vero litigatori falso, se iudicem corrupisse, eatenus fidem haberi, ut vel iurare, vel pœnas subire teneatur. Id vero ad iuramentum purgatorium referri nequit, quod nemini ex doctrina communi deferatur, nisi iudiciis atque suspicione admodum oneratus fuerit. Sola imputatio socii criminis neminem grauat; quis autem negaret, *corruptentem* æque socium criminis fore ac quidem *corruptum*? in pari utique sunt reatu; & tamen corruptentis confessio hic operatur, ut iudex iurare, se nihil accepisse, aut pœnam subire debeat. Quæ cum ita sint,*

fint,

sint, quis ex hoc textu colligeret, in genere in criminalibus deferri posse suspicione grauato iuramentum purgatorium? cum quod *singulari iure & exorbitanter* constitutum, non sit trahendum ad consequentias, *l. 14. D. de Leg.* sed potius *exceptionem* constituat, a *regula* deuiantem, quod etiam agnoscit ANTON. MATTHAEI *de crimin. lib. 48. tit. 15. c. 6. n. 1. in f.* Denique sicuti iuxta *nou. 124. c. 1.* litigantes in quauis causa statim ab initio litis iurare debent, se nihil iudici dedisse corruptionis causa, quod iuramentum tamen ad illam speciem, de qua hic agimus, referri nequit; ita pari ratione iudex aliquando *idem iuramentum* praestat, videlicet, si quis ex litigantibus factus fuerit propriam turpitudinem. Pertinet hoc ad capitula *iuramenti calumniae*, adeoque ad hoc potius, quam purgatorium dispositio IUSTINIANI referri potest.

§. VI.

Nullum ergo solidum praesidium pro usu iuramenti purgatorii in criminalibus ex *iure ciuili* peti posse, hactenus euictum est, quod etiam analogia *iuris Romani* corroborat. Praetor in edicto, quo iusiurandum ruetur, tantum de *actione*, non *accusatione* loquitur. Addit MATTHAEI *cit. l. nullum* huius rei exemplum apud veteres Romanos legi. Accusatoris enim erat, crimen imputatum probare, & quidem *euidenter, perspicue, plene*; si crimen probari non poterat, reus dimittebatur, & accusator ex *vinculo inscriptionis* condemnabatur: quandoque tamen in defectu *legitimarum probationum* ad torturam iudex procedebat, si indicia & argumenta

Deficit fundamentum in iure ciuili.

B

vero-

10 DE VSV IVRAMENTI PVRGATORII

verosimilia iudicem mouebant, & personarum conditio id pateretur *l. 8. §. 1. l. 12. C. de quest. l. 1. pr. §. 4. l. 8. l. 9. l. 18. §. 1. l. f. D. eod.* Ita vero ad iuramentum reus non admittebatur, quod nec accusator ei deferre poterat, nec iudex: non ille, ob metum præsentissimum periurii, & quia tantum in ciuilibus controuersia per *delationem iuramenti* decidebantur: non iudex, ob easdem rationes, easque, quas supra ex ZANGERI *oratione* in medium protuli, conf. ANTON. MATTHÆI. *cit. c. 7.*

§. VII.

Vnico ex iure canonico fundamenta huius sententia petenda:

non tamen Gregorius primus huius iuramenti autor fuit,

eum iam Pelagius eo usus fuerit.

Aliunde ergo origo huius moris, ab institutis legum ciuiliu alienissimi, peti, simulque ostendi debet, qua ratione tandem in praxin nostram criminalem deriuatus fuerit. Videlicet primarium huius doctrinae fundamentum latitat in *iure canonico*, vnde in leges ciuiles aliorum populorum translata, & legibus domesticis Germaniae tandem approbata est. Quo tempore, quaque lege ecclesiastica demum introductum fuerit, non satis expediri potest. Qui GREGORIVM M. autorem huius purgationis faciunt, recte a CIRONIO *ad tit. de purgat. canon.* notantur erroris; quamuis enim in huius pontificis scriptis saepe numero huius moris sese purgandi per iuramentum fiat mentio, eius tamen vt instituti antiquioris mentio iniicitur, sicuti ante eum quoque PELAGIVS papa sponte eo vsus legitur circa medium seculi VI. Ita enim ANASTASIVS *in vita eius: Eodem tempore Narses & Pelagius papa consilio inito data litaniam a S. Pancratio, cum hymnis & canticis spiritualibus venerunt ad S. Petrum*

Petrum Apostolum. Qui Pelagius tenens euangelium & crucem Domini super caput suum in arborem ascendit. Et sic satisfecit cuncto populo & plebi, quia nullum malum peregisset contra Vigilium. Ad hoc remedium haud confugisset papa, nisi iam in morem diu abiisset, sese purgandi per iuramentum. Imo iam seculo V. eius usum hinc inde fuisse, vel ex legibus Salicis colligi potest, in quibus vestigia quaedam occurrunt, ut fere credam, hoc seculo passim hanc purgationem obtinuisse, non quidem lege quaedam scripta ecclesiastica, sed magis non-scripta.

Seculo V. iam in LL. Salicis eius mentio facta.

§. VIII.

Hæc res effecit, ut GONZALEZ ad cap. 16. X. de purg. canon. suspicione illa caperetur, genus hoc purgationis apud varias gentes inualuisse; qua vero occasione id contigerit, non declarat. Certum omnino atque expeditum est, plures populos hunc morem recepisse; ut Francos, Alemannos, Anglos &c. ceu leges eorum declarant, vtrum vero hi illum ab ecclesia, an vero hæc ab illis petierit? non adeo euictum est. Prius probabilius existimo; quamuis enim lex ecclesiastica deficiat, quæ primos eius natales tradat, non desunt tamen coniecturæ, ex doctrina ecclesiastica hunc morem gentibus commendatum, traditum, atque in praxin deductum fuisse, quia tunc demum in leges forenses receptus est, quo sacra christianorum recepta & publice approbata sunt. Huc sine dubio respexit HINC MARVS, tom. 1. oper. de diuort. Loth. & Teib. p. 600. & quæ sacramenti purgatio, ait, in ecclesiasticis & in exteris legibus usitatissima, & de fidei veritate etiam a primis seculis esse constat exorta.

Vsus huius iuramenti apud gentes plurimas,

ex iure ecclesiastico,

teste Hincmaro.

Tribus prioribus seculis ab eius vsu sine dubio abstinere Christiani, cum ab omni iuramenti præstatione essent alienissimi, censentes, Christianum salua pietate iurare non posse. At seculis sequentibus iuramenta passim restituta & a *laicis* exacta: dico a *laicis*, cum *clerici* pristino mori diutius insistèrent, & ab vsu iuramentorum abstinèrent.

§. IX.

*Olim duello
gentes bellico-
sissima sese
purgabant.*

Videlicet apud bellicosissimas gentes, Francos, Longobardos, Alemannos ceterosque iam dudum in morem abierat, ut duello lites finirent, & innocentiam suam manifestarent. Hæc *monomachia* erat species *purgationis publicæ*, quæ adeo altas egerat radices, ut per plura secula eradicari haud potuerit, dum legibus antiquis non tantum approbata, sed etiam determinata, & vsque ad tempora speculi Saxonici producta, in quo plurima de hoc *duellico iudicio* occurrunt. Non dubitandum est, hunc morem primum moribus gentium bellicosæ & ad feritatem pronis adscribendum esse. Memorat VELLEIVS *lib. II. c. 118.* Germanos solitos fuisse lites *armis discernere*, non *iure terminare*, de quo plenius agit BASNAGE *dans son traité historique sur les duels.* Populis hæc ad sacra Christianorum conuersis non defuit vsus *monomachie*; interim ut speciem *pietatis & iustitiæ* haberet, nouo quodam commento inuolui debuit. *Dei iudicium* in tali certamine agi, creditum traditumque fuit, quod *iusto suo iudicio* Deus manifestaret rei veritatem, & ex euentu duelli ostenderet, utrum reus criminis esset innocens an plectendus? Sub hoc encomio passim in

*Inter Christianos
iudicium
Dei sub duellis
quo situm.*

in

in legibus antiquis monomachia approbata & præscripta est. In LL. Longobard. lib. I. tit. 15. §. 2. dicitur: *tunc per campionem i. e. per pugnam ad DEI IVDICIUM decernatur.* In lege Burgund. tit. 45. ita ut unus de iisdem testibus, qui ad sancta conuenerant sacramenta, DEO IVDICANTE configat. In LL. Baiuuar. de anno 630. tit. 2. c. 2. apud BALVZ. tom. I. capit. p. 101. eadem traditio repetitur: *Si autem vnus fuerit testis, & ille alter negauerit, tunc DEI accipiant IVDICIUM, exeat in campo, & cui Deus dederit victoriam, illi credatur.* Similiter tit. 17. in f. *tunc spondeant pugnam duorum & ad DEI pertineat IVDICIUM.* Adeo vero hæc sententia communis fuit, ut scriptores passim eius mentionem iniiciant. GREGORIUS Turo-nensis lib. VII. c. 14. eam his verbis confirmat: *ast si quis est similis mihi, qui hoc crimen impingat, occulte veniat nunc palam & loquatur, tu, o rex piissime, ponens hoc in DEI IVDICIO, ut ille discernat, cum nos in vnus campi planitie viderit decertare.* Præter monomachiam etiam alii modi innocentiam purgandi recepti erant, qui itidem sub inuolucro iudicii alicuius diuini defendebantur, quod inter alios ostendit AGOBARDVS in libr. de diuinis sententiis digesto cum breuissimis annotationibus contra damnabilem opinionem putantium diuini iudicii veritatem igne vel aquis vel conflictu armorum patefieri. In compendio GERARDVS du BOIS in histor. paris. eccles. tom. II. lib. 12. c. 3. originem moris huius sinit his verbis: *erat scilicet ea existimatio, ut ex Dei iudicio liber criminis videretur, qui sine adustione ferrum candens tangeret immotus & inoffensus in aqua frigida aut fer-*

*imo etiam sub-
aliis se pur-
gandi modis.*

14 DE VSV IVRAMENTI PURGATORII

uenti aliquo tempore confisteret, aut partem corporis illesus mergeret, is quidem mos peruersus a barbaris gentibus dimanauit. Germanis in usu fuisse Tacitus iradit, & Longobardos eo quoque usos, leges, quæ eorum nomine extant, fidem faciunt. Gundobadus rex Burgundiorum de hoc iudiciorum genere legem tulit. Postquam barbaræ gentes inuaserunt imperium Romanum, facile hanc consuetudinem in christianos mores induxerunt; in eam scilicet eo procliuus christiani iuerunt, quod sæpius primis temporibus Deus innocentiam fidelium signis manifestis ostenderet.

S. X.

Quæ opinio non ab omnibus olim reprobata.

Quamuis itaque quidam purioris iudicii facile animaduernerent, nullum in his purgationibus iudicii diuini vestigium adeste, sed magis opinione quadam erronea damnabilique niti, ut plenius AGOBARDVS cit. tr. docuit, plurimi tamen inter ecclesiasticos mori huic sese accommodarunt, imo exemplis suis doctrinisque approbarunt, quod iudicii diuini certissimum esset iudicium & argumentum. Hominibus suis seu vasallis episcopi pugnam committebant, & tunc inprimis ad hoc iudicium prouocabant, si coniuratores eius deessent. Docet id ipsum exemplum Petri episcopi Verdunensis coniurationis in CAROLVM M. incusati, qui se hoc modo purgauit. In capitul. Francofurd. de anno 794. c. 7. apud BALVZ. tom. I. capit. p. 265. series rei gestæ his refertur verbis: Definitum est etiam ab eodem Domino Rege siue a sancta synodo, ut Petrus Episcopus contestans coram Deo & angelis eius iuraret cum duobus aut tribus, sicut sacrationem suscepit, aut certe cum suo Archiepiscopo, quod ille in mortem Regis siue in regnum eius non consiliaffet, nec ei infidelis fuisset. Qui

Qui Episcopus, dum cum quibus iuraret non inuenisset, elegit sibi ipse, ut suus homo ad Dei iudicium iret, & ille restaretur absque reliquiis & absque sanctis euangelis, solummodo coram Deo, quod ille innocens exinde esset, & secundum eius innocentiam Deus adiuuaret illum suum hominem, qui ad illud iudicium exiturus erat. Et exiuit tamen eius homo ad IUDICIUM DEI, neque per Regis ordinationem, neque per sanctæ synodi censuram, sed spontanea voluntate.

Qui etiam a Domino liberatus, idoneus exiuit. Clementia tamen Regis nostri præfato Episcopo gratiam suam contulit, & pristinis honoribus eum ditauit, nec passus eum est sine honore quem prospexit de proposito crimine nihil male meruisse.

Illustrat id ipsum optime *BASNAGE* cit. tr. chap. 14. *Vi illustre d'autoriser les Duels par l'usage, & par les Loix Civiles & Canoniques, mais on y a fait intervenir Dieu d'une maniere extraordinaire; & on s'est fait une espece de devotion de se battre, & de se vanger de son ennemi en le uant.*

Tantum religio potuit suadere malorum.

En effet, on faisoit dépendre l'innocence & le droit, de ces combats personnels. Dieu y entroit comme Juge, & on vouloit que se conformant à la fureur des hommes, il fit toujours un acte de justice exacte, en donnant à l'innocent l'avantage sur le Coupable; on croyoit consulter Dieu, & savoir de lui ce qu'il pensoit de la conduite des accusez & des innocens. Il reveloit par là les crimes secrets & cachez; il developoit les droits incertains de l'Eglise, ou des Particuliers sur certaines terres; il justifioit par là les femmes contre les soupçons d'un Mari jaloux; il empêchoit le scandale, qui pouvoit naître de la conduite imprudente d'un Ecclesiastique. En un mot, on croioit, que Dieu exerçoit par des Duels un jugement semblable à celui qu'il exercera au dernier jour du Monde, puis qu'il rendoit à chacun selon ses oeuvres.

§. XI.

Hæc de iudicio diuino in occultis adhibendo novos se purgandi peperit,

veluti per eucharistiam

& ius iurandum ad SS. reliquias præstandam

propter miracula reliquiis adscripta,

quibus iudicium Dei manifestaretur.

Opinio hæc de iudicio Dei in occultis adhibendo, præter monomachiam similiaque commenta, non potuit non novos parere modos, voluntatem diuinam eiusque iudicium exquirendi, ex ipsa religione desumptos. Admodum enim faciles fuere viri ecclesiastici in permiscendis ritibus profanis cum sacris, vt vel sortes Apostolorum, a fortibus Virgilianis & Homercis desumptæ more admodum profano, indicant docentque. Non dubitarunt veteres probare innocentiam per eucharistiam & in eius sumptione iudicium diuinum constituere, vt docet c. 23. C. 2. q. 5. & plenius illustrat Dn. SCHMIDT diff. de modo probandi innocentiam per eucharistiam. Huic addiderunt etiam iusiurandum ad SS. reliquias præstandum, existimaruntque, etiam per hoc pateferi posse iudicium ipsius Dei. Etenim nemo est, qui ignorat, iam post decursum seculi III. in magna veneratione fuisse reliquias sanctorum, ex qua non leues abusus prognati sunt. Plura iis miracula adscripta: ingens & fere incredibilis virtus iis tributa, & adeo doctrina publica ad earum venerationem composita fuit, vt non potuerit non sanctissimum quendam horrorem animis hominum imprimere. Inde paulisper factum, vt in iurisiurandi præstatione reliquiæ sanctorum præsentem essent, vt meru & veneratione earum deterriti homines a periuriis abtinerent, cogitarentque virtute diuina & miraculosa per has reliquias iudicium Dei manifestatum iri. Neque enim deesse credebantur exempla, diuinitus mox punitorum, qui periurium commiserant: hæc horrorem incu-

incutiebant, hæc sæpe mouebant hos, qui probatione conuinci non poterant, vt sponte delicta commissâ confiterentur. Hæc doctrina hoc modo semel formata, hominumque mentibus impressa a legislatoribus etiam recepta & in leges Baiuuaricas, Longobardicas aliasque ex doctrina ecclesiæ traducta fuit.

§. XII.

Ceterum quo de hac doctrina eo minus dubium vllum superfit, ostendam I) hanc per iusiurandum purgationem *iudicium diuinum* dictam fuisse, & quidem II) non alia de causa, quam ex reliquiarum *presentia & virtute*, qua occultissima & secreta modo miraculoso manifestari censebantur. Id indicat *AVGVSTINVS epist. 76. nou. edit.* simulque ostendit, suo tempore iam hanc purgationem *miraculosam* in vsu fuisse. Ait: *Nos nouimus, Mediolani apud memoriam sanctorum ubi mirabiliter & terribiliter demones confitentur, furem quendam, quia ad eius locum venerat, vt falsum iurando deciperet, compulsus fuisse confiteri furtum, & quod abstulerat reddere.* Vtrumque præterea illustri loco apud *GORIVM Turonensem lib. 11. de mirac. c. 19.* confirmari potest. En verba: *Vsque quo vterque contendimus, sub IVDICIO omnipotentis DEI ponamus. Eamus ad tumulum martyris, & quod sub sacramento interpositione dixeris, discernat virtus SANCTI PATRONI.* His verbis *iudicium Dei* in interpositione iuramenti quæritur, & quidem ideo, quod ad tumulum martyris seu super altari, sub quo corpora martyrum olim condebantur, illud præstitum atque publica

*Sub iuramento
iudicium
Dei latitare
credebant*

*& purgationem
miraculosam teste
Augustino.*

publica traditione inculcatum esset, *virtute miraculosa martyrum atque reliquiarum* continuo periurium punitum & occulta reuelatum iri. Idem tradiderunt patres in concilio Meldensi de anno 845. c. 39. apud HARDVIN. tom. IV. concil. p. 1489. de periurio eiusque atrocitate ita edifferentes: *tantum namque hoc malum est, vt ad sanctuaria martyrum vbi diuersorum agritudines sanantur, ibi periuri, licet manifeste interdum vexari non videantur, iusto Dei iudicio a demonibus arripiantur, sicut S. dicit Gregorius: ad horum corpora aegri veniunt & sanantur: demoniaci veniunt & curantur: periuri veniunt & a demonio vexantur.* Hac de causa iuramentum *verum* & *iustum iudicium*, item *diuinum iudicium* passim appellatum fuit, vt antiquitates docent. GREGORIVS in c. 1. C. 33. q. 1. de impotentia coniugali edifferens, desiderat probationem per *iustum iudicium*, id quod in c. 1. & s. X. de frig. & malef. de iurciurando accipitur. Ita enim in cit. c. 1. *Si probari potest per VERVM IVDICIVM, ita esse, vt dicitis separari poteris, ea tamen ratione, vt si post aliam acceperis, reus PERIVRII iudicaris. --- Per verum iudicium hic intelligi iuramentum, ipse contextus docet, qui simul periurii mentionem facit. Eadem est sententia COELESTINI in cit. c. 5. qui de frigiditate mariti edifferens, constituit, vt si ea probari non possit, vsque ad triennium cohabitent, quo claspso, si nec tunc cohabitare voluerint, (forsan legendum *valuerint*) & iuxta decretum Gregorii (iam iam adductum) mulier per IUSTVM IVDICIVM de viro probare potuerit, quod cum ea coire non possit, accipiat alium.*

Per

inde vocatur
iustum verum
& iudicium.

Per *iustum iudicium* hoc loco intelligi *iuramentum*, euidenter ex eo colligitur, quod pontifex præsupponat casum, quo *frigiditas prius probari non possit*, vt verbis eius vtar, quamuis LINKIUS *de iusto iuris canonici iudicio c. 3. n. 9.* aliam quoque probationem hic non excludi, veluti per inspectionem ocularem, existimet, id quod tamen cum adducto textu non satis congruit. Neque in *cit. diff.* satis accurate in hanc doctrinam de *diuino iudicio* inquisiuit, adeoque probationem quamlibet sub hac appellatione latitare credidit. Denique in *c. 25. C. 2. q. 5. diuini iudicii* occurrit mentio: *Statuit quoque sancta synodus, vt si duo de adulterio accusati fuerint, & ambo negauerint, & orant sibi concedi, vt alter illorum utrosque diuino purget iudicio, si vnus in hoc ceciderit, ambo rei habeantur.* Non præfracte negauerim, monomachiam etiam hic intelligi posse; interim quia etiam *iusiurandum* hac appellatione venit, nihil prohibet, hanc purgationem etiam *cit. l.* intelli posse.

§. XIII.

Eo grauius autem atque certius iudicium innocentia ex *iureiurando* defumebatur, quod iurantes haberent ipsos testes martyres, veritatem confirmantes, periuria vero *miraculo* quodam edito indicantes. Modus antiquus iurandi in casu inculpationis optime traditur in LL. Alemannicis *de anno 630. tit. 6. c. 7. apud BALVZ. tom 1. capitul. p. 60.* *Ista sacramenta debent esse iurata, vt illi coniuratores manus suas super capsam (aliis capellam dictam, in qua reliquia SS. conditæ erant) ponant, & ille solus,*

Id quoque demonstrat antiquus iurandi modus ad reliquias martyrum.

cui causa requiritur, verba tantum dicat, & super omnium manus manum suam ponat, ut sic illi Deus adiuuet vel ille reliquæ ad illas manus, quas comprehensas habet, ut de illa causa, vnde interpellatus est, culpabilis non sit. Similia traduntur apud MARCVLFVM lib. 1. form. 38. fuit iudicatum, ut de quinque denominatis idem ille apud tres & alios tres sua manu septima tunc in palatio nostro super capellam domni Martini, ubi reliqua sacramenta percurrunt, debeant coniurare. Variis idem aliis testimoniis illustrat HIERONYMVS BIGNONIVS in not. ad form. Marculf. cit. l. apud BALVZ. tom. II. capitul. p. 925. quibus addi possunt, quæ hac de re tradit Dn. ECCARD ad LL. Salicas tit. 51. p. 94. Tali ritu autem iuramenta præstita fuere, quod persuaissimum haberent, sanctos, ad quorum reliquias iurabatur, mox vindices periuriorum fore. Talem virtutem ut plurimum adscribunt sanctis, qui vitas eorum compilarunt. Id commemorat ALBERTVS le GRAND in vita S. Heruæi c. 3. in actis SS. de 17. Iun. p. 366. seqq. relatus aitque: Hic sanctus periuriorum osor est: peierantes enim ad capsam reliquiarum eius grauitèr fuere puniti; vnde antiquitus sacramenta solennia iussu magistratuuum supra reliquias S. Heruæi emittebantur. In vita S. Saluuii relata in act. SS. d. 26. Iun. c. 3. p. 203. controuersia sub Carolo M. de hereditate mota, per solenne iusiurandum decisa refertur. Sorores ducis cuiusdam prouocabant ad iuramentum his verbis: ecce habemus hic patrum neophitum, quem Deus nobis manifestare dignatus est. Si hereditatem earum vis possidere, vade & da sacramentum super eius sanctum sepulchrum: forsitan tunc manifestabis Dominus Deus, per ipsius intercessionem, si iustum

Quod vindices
periuriorum
essent,

miraculo quodam edito,

stum tibi sit, ad possidendum, an eis reddi debetur actio. En veram rationem, qua ostenditur, in quem finem ad iuramenta confugerint, aliis destituti eruendi veritatem mediis. Pergit vero scriptor vitæ eius: Tunc infelix ille cum magno gaudio acquiescens verbis eius ad sacrum sancti peruenit sepulchrum, iniectasque manus suas super illud cum audacia magna iuravit. - Et peracto iuramento statim medius crepuit, & disrupta sunt omnia viscera eius, & per secretam alui eius naturam stercore proruperunt, & ex oculis eius & auribus & ore exiit sanguis & cadens in terram factus est velut mortuus &c. In vita S. Ebrendrudis relata in act. SS. d. 30. lun. p. 583. similibus pene casus refertur his verbis: ipse frater, flexis genibus coram archiepiscopo, erecta manu & indicto sibi iuramento dixit: sic me Deus adiuet & beata virgo & S. Ebrendrudis. Hoc dicto & iuramento imperfecto procedit ad pedes Archiepiscopi sepe dicti, & mortuus est: cunctisque stupentibus & mirantibus cum luctu deportabatur, mercedem suæ fraudis recepturus iusto iudicio Dei. Pariter in vita S. Amabilis relata in actis SS. d. 11. lun. p. 470. hæc traduntur: Ad huius sepulchrum, inquit idem Gregorius, energumenum vide mundatum periurantem diriguisse ut ferrum &c. Porro in vita MEINWERCII episcopi Paderborn. relata in actis SS. d. 5. lun. p. 533. itidem miraculosa pœna affertur: illico allatis reliquiis de ecclesia vicina Rene constructa in honore S. Cuspi, in quibus iurare consueverunt, episcopus eas abiecti, & prolaris de apothecis suis reliquiis SS. Petri & Pauli & S. Blasii super eas eos iurare fecit. Qui votis dominæ suæ temerariis satisfacere volentes, VII. viri ad reliquias accesserunt, & manus ut iurarent, apponentes mox cælesti plaga percussit, quatuor ex eis oculos amiserunt, alii tribus erectæ manus obriguerunt, & omnibus diebus vitæ eorum tali plaga multati permanserunt.

§. XIV.

*Id ulterius il-
lustratur ex
doctrina Au-
gustini.*

Plura huius generis documenta addi possent, si de eo ullus dubitandi locus superesset. Vnum tamen adhuc adiciam locum ex *vita S. Paulini* relata in *act. SS. d. 22. Jun. p. 212.* qui optime declarat intentionem eorum, qui hoc iusiurandum pro diluenda omni criminis suspicione elegerunt. Ita vero scriptor vitæ eius: *S. Augustinus cum permolesta incidisset causâ inter Bonifacium presbyterum suum & eius accusatorem, neque veritas constare posset, illo rogante, (forfan negante) hoc urgente crimen; pro more eius atatis, quo finiri tales controversiæ iureiurando ad martyrum sepulchra concepto solebant, utrumque Nolam ad S. Felicem misit, asserens causam, cur e martyribus, ad quorum monumenta in eo genere miracula edebantur, Felicem præcipue delegisset. Multis, inquit, notissima est sanctitas loci, ubi Felicis Nolensis corpus conditum est, quo volui, ut pergerent, quia inde nobis facilius fideliusque scribi potest, quicquid in eorum aliquo DIVINITVS fuerit PROPALATVM.* Voluerunt ergo per hæc iuramenta purgatoria expiscare voluntatem diuinam, veritatem miraculoso modo exquirere, & in manifestationem absconditorum iusto Dei iudicio penetrare, vel ut dicitur in *vita S. Eligii lib. II. c. 59. per sacramentum Dei iudicium expiscare.* Hæc opinio si iuramentis non fuisset superaddita, nunquam pro diluendo crimine & ostendenda innocentia in *causis criminalibus* iusiurandum adhibitum & in leges Salicas, Longobardicas, Alemannicas, Baiuvaricas, Frisonum, Ripuarias & capitularia translatum fuisset, quorum assensum adfert CANGIVS in *glossar. voc. iuramentum.*

§. XV.

S. XV.

Demonstravi generatim natales huius iura-
 menti, vsumque in *criminalibus*: inquirendum nunc
 est vterius, quando etiam illud *clericis* impositum
 imperatumque fuit. Perægre & refugientes cleri-
 cos iurassè olim, notum est, simulque ex CASSIA-
 NI presbyteri testimonio, in *concilio Chalcedonensi*
 apud HARDVIN. tom. II. p. 555. edito liquet. Quia
 vero priscis seculis puritati & integritati vitæ admo-
 dum studere debebant clerici, vt grauioribus cri-
 minibus infecti in clero non tolerarentur, imo &
 de crimine commissò infamati sese purgare teneren-
 tur, quo sine scandalo rebus sacrìs vacare possent,
 de mediis innocentiam suam ostendendi cogitatum
 fuit. Inter hæc *religio martyrum* & *præstatio iura-*
menti ad eorum sepulcra præcipuum fuit, quæ res
 effecit, vt hac occasione, cum alia deessent eruendi
 veritatem media, iuramenta imponerentur clericis.
 Iam ab ipso AVGVSTINO hanc *purgationem mira-*
eulosam in praxin fuisse deductam, obseruauì. Se-
 ries rei gestæ hæc est: quidam e monasterio Augu-
 stini nomine Spetius impuritate a Bonifacio presby-
 tero accusatus fuerat; iste crimen in Bonifacium re-
 fecit, pertendens illum sese hoc ipso contaminassè
 flagitio, quamuis neuter alterum conuincere possèt.
 Cum vero non ita post ad clerum euehi petiisset Spe-
 tius, ipsique hoc ab Augustino fuisset negatum, op-
 posuit, nec Bonifacium in clericatu manere posse,
 cum a se accusatus esset, siquidem ipse clericus fieri
 non possèt, quia accusatus erat. AVGVSTINVS, vt
 docet *epist. 76.* cum res euidentibus argumentis nec
 refelli

Tandem cleri-
 ci quoque ad
 hanc purga-
 tionem ada-
 missi,

propter reli-
 gionem mar-
 tyrum,

quod ex Au-
 gustino illu-
 stratur,

refelli nec firmari posset, vtrumque iussit adire *sepulcrum martyris Felicis Nolensis*, vt *miraculo* transigeretur negotium, quod ibi & innocentes *absolutionis* & rei *damnationis* sententiam, facto diuinitus signo, sentire solerent. Vtrum vero hæc miraculosa purgatio, interueniente *iuretando*, ab iis fuerit facta, non adeo euietum est. Verba AVGVSTINI sunt hæc: *elegi aliquod medium, vt certo placito se ambo constringerent, ad locum sanctum se peregrinatos, vbi terribiliore opera Dei non sanam cuiusque conscientiam multo facilius aperirent & ad confessionem, vel pœna vel timore compellerent. Vbiq; quidem Deus est, & nulli continetur vel includitur loco, qui condidit omnia & eum a veris adoratoribus in spiritu & veritate oportet adorari, vt in occulto audiens, in occulto etiam iustificet & coronet. Verum tamen ad ista, que hominibus visibiliter nota sunt, quis potest eius consilium perscrutari, quare in aliis locis hæc miracula fiant, in aliis non fiant? Multis enim est notissima sanctitas loci, vbi beati Felicis Nolensis corpus conditum est: quo volui, vt pergerent, quia inde nobis facilius fideliusque scribi potest. quicquid in eorum aliquo diuinitus fuerit propositum. Iuramenti non fit mentio, sed orationis & precum, vt probabile sit, noluisse AVGVSTINVM adstringere presbyterum & monachum ad illud præstandum contra morem eius seculi; neque enim omnis purgatio ad corpora sanctorum mediante iuramento fiebat, vt vel GREGORII testimonium in c. 8. & 9. C. 2. q. 5. euincit: vel sola sanctorum reliquiarumque præsentia eam vim habere credebatur, vt miraculoso modo assertio vel negatio confirmari posset. Laici ab eius præstatione non erant liberi, atque hi apud *memoriam sanctorum* iureiurando sese purgare solebant,*

Qui omnem
efficaciam ex
miraculosa
martyrum
virtute petit,
etiam citra
iuramentum.

bant, vt de fure quodam refert AVGVSTINVS *cit. l.* cuius verba supra adducta sunt §. 12. Hic mos tandem adeo in vsum constantem fuit deductus, vt etiam *clerici maiores & minores* se hoc modo purgare cogerentur.

§. XVI.

GREGORIVS M. in primis hanc disciplinam *Gregorius in primis hanc purgationem clericis imposuit.* clericis præscripsit, voluitque, vt iureiurando solenni ab omni imputatione criminum sese purgarent. Id indicant varia loca AGRATIANO C. 2. q. 5. adducta. Nam in c. 5. GREGORIVS ita censet: *Presbyter vel quilibet sacerdos si a populo accusatus fuerit, & certi non fuerint testes, qui crimine illato approbent veritatem, iurandum in medio erit, & illum testem proferat de innocentie suæ puritate, cui nuda & aperta sunt omnia.* Porro in c. 6. exemplo LEONIS episcopi id illustrat: *quoniam quedam contra sacerdotale propositum de Leone fratre & cœpiscopo nostro sinister rumor aspersit, virum vera essent, districta diutius fecimus inquisitione perquiri, & nullum in eo de his, quæ dicta fuerunt, culpam inuenimus. Sed ne quid videretur omissum, quod nostro potuisset dubium cordi remanere, ad B. Patri sacratissimum corpus districta eorum ex abundantia fecimus sacramenta præbere. Quibus præstitis magna sumus exultatione gavisus, quod huiusmodi experimento innocentia eius euidenter enituit. Ita vero vel solus sinister rumor vel accusatio aut diffamatio sufficiebat, vt clerici se purgare cogerentur, quod ab omni macula & delicti suspicione liberi esse deberent. Id euidentissime IDEM in c. 7. docet, vbi adfert exemplum cœpiscopi MENNÆ, quem in nullo culpabilem esse inuenerat, & tamen insuper ad sacratissimum corpus Petri Apostoli sub iureiurando*

D

satis-

satisfaciens ab his, quæ obiecta eius opinioni fuerant, se demonstrauerat alienum. Nouo exemplo **MAXIMI** scilicet Salonitani episcopi praxin huius iuramenti declarat. Erat hic de *simoniaca labe* suspectus & de aliis quoque excessibus diffamatus. Decreuit Pontifex in *c. 8. & 9.* eum de illa *se se præstito iureiurando, purgare, de aliis autem ante corpus S. Apollinaris tantummodum requisitum liberum se esse respondere debere.* Erat ergo duplex purgatio: *simplex* sine iuramento; *iurata* cum iuramento, quamuis vtraque ante *corpus sancti* cuiusdam, ob miracula edita celebratissimi, fieret.

§. XVII.

Gregorii Pontificis successores usum huius iuramenti promouerunt, proprio suo exemplo.

Successores Pontifices non minus strenui fuere in vsu huius purgationis promouendo, quo magis religio erga *sanctos & martyres* creuit. Ipse Papa **SIXTUS III.** in concilio se se purgauit coram omnibus sponte, vt omnem fugeret suspicionem; addit tamen in epistola, relata in *c. 10. C. 2. q. 5. sed non aliis, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint faciendi formam exemplumque dans.* **SIXTI** exemplum secutus est **LEO III.** pontifex, cuius purgatio, sed imperfecte, habetur in *c. 18. C. 2. q. 5.* Plurima illi obiecta erant crimina a persecutoribus: detrusus in custodiam, multisque affectus iniuriis, tandem feliciter euasit, & ad **CAROLVM M.** confugiens, non tantum honorifice exceptus, sed in pace ad suos dimissus est anno 799. Sequenti anno **CAROLVS M.** Romam profectus causam **LEONIS** in synodo congregata discutiendam proposuit; sed patres primæ sedis auctoritatem non admittere crediderunt, vt a quo-

quoquam iudicaretur. Inde LEO consilium de se purgando suscepit, & *prædecessorum pontificum vestigia*, ait, *sequar*, & *de talibus fallis criminationibus, que super me nequiter exarserunt, me purificare paratus sum*, ut ex ANASTASIO refert BARON. ad ann. 800. n. 4. Ipsa formula purgationis, quam in ambonem ascendens recitavit, hæc est: *Ego Leo Pontifex S. R. E. a nemine indicatus, sed mea voluntate impulsus purgo me presentibus vobis coram Deo & angelis eius, qui conscientiam novit & beato principe Apostolorum, in cuius conspectu consistimus, neque sceleratas res, quas mihi obiciunt, perpetrasse, neque perpetrari iussisse, Deum testans, in cuius iudicium venturi sumus & in cuius conspectu consistimus. Et hoc facio non legibus ullis constrictus, neque hanc consuetudinem aut decretum in sancta Ecclesia successoribus meis & fratribus cœpiscopis imponere cupiens, sed ut certius iniquis vos suspicionibus liberem.*

§. XVIII.

Miror LEONEM III. protestatum fuisse, se cœpiscopis legem aut necessitatem vestigia eius premeendi haud imposturum esse. GREGORIUS iam eam ipsis imposuerat episcopis aliisque clericis. In concilio *Francofurdensi* sub CAROLO M. anno 794. celebrato c. 7. apud BALVZ. tom. I. capit. p. 265. Petro Episcopo ab ipsa synodo purgatio imposita est, ut contestans coram Deo & angelis eius iuraret cum duobus aut tribus, aut certe cum suo Archiepiscopo, quod in mortem Regis sue in regnum eius non consiliaisset, nec ei infidelius fuisset. Nondum tamen forma purgandi quoad sacerdotes plene & perpetua lege tradita fuisse videtur vsque ad temporale ONIS III. id quod

Leonis III. suasu in legem perpetuam transit.

adducta indicat clausula. Ipse CAROLVS M. circa annum 799. apud HARDVIN. tom. IV. concil. p. 946. & BALVZ. tom. I. capit. p. 831. pertractandum esse censuit, quid de illis presbyteris criminosis, unde approbatio non est, & semper negari, faciendum sit. Nam, pergit, hac sapissime a nobis & progenitoribus atque antecessoribus nostris ventilatum est, sed non ad liquidum hactenus definitum. Quod ergo intuitu sacerdotii adhuc illiquidum erat, ad certam & constantem formam reducere studuit, atque desuper LEONEM pontificem consuluit. Tandem cognito consilio LEONIS ceterorumque Romanæ ecclesiæ, & qui in regno eius erant, episcoporum, accedente reliquorum fidelium & cunctorum consiliariorum consultu hac de re anno 803. constitutionem certam edidit, recitatam lib. V. capitul. c. 36. apud BALVZ. tom. I. capitul. p. 832. & HARDVINVM cit. l. Cautum enim est, ut si sacerdos criminis alicuius accusatus legitime conuinci possit, canonicè damnetur. Additur vero: Si vero cum suprascripto prætextu adprobare ipse accusator minime poterit, & hoc canonicè definitur. Ipse ergo sacerdos si suspiciosus aut incredibilis suo Episcopo aut reliquis suis sacerdotibus siue bonis & iustis de suo populo vel de sua plebe hominibus fuerit, ne in crimine aut in prædicta suspitione remaneat, cum tribus aut quinque vel septem bonis ac vicinis sacerdotibus, exemplo Leonis Papæ, qui duodecim presbyteros in sua purgatione habuit, vel eo amplius, si suo Episcopo visum fuerit, aut necesse propter tumultum populi inesse perspexerit, & cum aliis bonis & iustis hominibus, se sacramento coram populo super quatuor euangelia dato purgatum Ecclesiæ reddat. Refertur hæc constitutio etiam a GRATIANO in c. 19. C. 2. q. 5. sed sub nomine

nomine LEONIS ad CAROLVM M. scribentis, quod fictioni monachi huius tribuendum est. Interim quod LEO sponte susceperat, nec vlli obtrudere volebat, CAROLO suasisse videtur, vt lege perpetua apud Francos constitueretur.

§. XIX.

Hoc modo purgatio sacerdotum per iuramentum *Et praxi sequenti usus eius firmatus.* religiosum in constantem abiit morem, variisque decretis & pontificum & conciliorum repetita deprehenditur. ARTALDI episcopi purgatio ante consecrationem refertur in c. 2. C. 8. q. 4. *Arelatensem* hunc episcopum nominat GRATIANVS satis mendose, cum in aprico sit, *Arelatensem* non subfuisse *Narbonensi* Archiepiscopo, adeoque pro *Arelatensi* substituendum: *Artaldus Alenensis vel Elenensis episcopus*, observante PETRO de MARCA de concord. sac. & imp. lib. V. c. 41. §. 3. seqq. Pariter INNOCENTIVS II. Tridentino episcopo, commissæ Simonix postulato, purgationem hanc in c. 17. C. 2. q. 5. & c. 5. X. de purg. canon. præscripsit: *Idem episcopus super sancta euangelia iurabit, quod pro ecclesia S. Petri de Pado presbytero Paulo danda neque ipse per se neque per submissam personam, neque alius pro eo, se sciente, pretium receperit. Deinde vero purgatores (tres episcopi & quatuor abbates) super sancta Dei euangelia iurabunt, quod sicut ipsi iurabunt, verum iuravit.* In LL. eccles. CAROLI regis c. 5. de anno 1032. apud HARDVIN. tom. VI. P. I. p. 897. eadem forma diluendi crimina clericis imposta, simul tamen certis in casibus purgationi per eucharistiam locus relictus fuit. Promouit hanc *In primis doctrina Innocentii III.* praxin INNOCENTIVS III. vt c. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

D 3

X, de

X. de purgat. canon. & plura alia documenta, quæ in epistolis eius occurrunt, docent. Nam *lib. 1. epist. 295. edit. Baluz.* super criminibus imputatis indixit Thomæ clerico *purgationem canonicam*, in qua si defecerit, cantoriæ dignitatem ipsi auferendam decernit. Idem *lib. 11. epist. 65.*, vnde desumptum est *c. 8. X. de cohob. cleric. & mulier.* de clanculariis concubinariis ita edicit: *Sed si de clericis illis talis habeatur suspicio, ut ex ea scandalum in populo generetur, licet contra ipsos non apparuerit accusator, tu tamen eis canonicam potes purgationem indicere, quam si præstare noluerint, vel defecerint in præstanda, eas canonica poteris animaduersione punire.* Alia exempla occurrunt *lib. 16. epist. 63. & ep. 158.* & infinitum foret, omnia conquirere testimonia, quæ vsum huius iuramenti ad nostra traduxere tempora.

§. XX.

Adhibiti porro sunt testes compurgatores,

Ceterum sicuti in hac causa ardua magnique ponderis, quæ crimen concernebat, non adeo iuramento nudo, vim se purgandi, tribuebant, sed singularem fiduciam in *sanctorum & reliquiarum præsentia*, earumque *veneratione & miraculosa virtute*, occultissima manifestandi, collocabant; ita nec in hoc solo antiquitus acquiescendum, sed alia quoque ratione periuria præcaueri posse credebant. *Testes* videlicet *vel tres vel quinque* vel plures pro grauitate causæ desiderabant, qui fidem iuramento eius, qui se purgare debebat, facerent, & iuramento assererent, se credere, illum innocentem esse, & optima fide se purgare posse, *c. 13. X. de purgat. canon.* Testes hi vocabantur *sacramentales*,
com-

compurgatores, purgatores, iuratores, coniuratores, iuramentales, vt ex legibus antiquis aliisque documentis illustrat GANGLIVS in gloss. voce iuramentum. Neque passim & sine discrimine quoscunque admittebant, sed selectum instituendum &, præuio examine atque sedula inquisitione in vitam, mores aliaque instituta, eos recipiendos constituebant, vt rursus IDEM cit. l. euincit. Generatim iuxta c. 7. X. de purgat. canon. illius honestatis & opinionis esse debebant, quod vero simile esset, eos nolle amore vel odio seu oblatu pecunie peierare. Addit Pontifex: vt autem idonei appareant, necesse est, vt eius, quem purgare debent, vitam & conuersationem agnoscant. Vt plurimum sacerdotes cum testibus sui ordinis, qui vitæ eius interfuerant, ipsumque obseruauerant, iurare compellebantur. In laicorum iuramento itidem ad testium conditionem respiciebatur, quæ legibus determinata atque præscripta erat. Eligebantur hi quandoque ab accusatore, quandoque a reo, secundum diuersam legis dispositionem. Secundum LL. Alemann. tit. 6. l. 2. apud BALVZ. tom. 1. capitul. p. 59. accusatori electio dabatur his verbis: tunc debet homo, qui causam requirit, tres electos denominare, & ex denominatis tribus licentiam habet excusator reiicere duos; tertium vero non licet reiicere, sed ipsum secum in sacramento habere debet, & in lege S. tunc qui causam persecutus fuerit, electionem faciat de coniuratoribus, vnde excusator quales duos reiicere voluerit, potestatem habeat, & cum duobus iuratoribus iste ordo seruandus est &c. Idem ex legibus Longobar dicis illustrat GANGLIVS cit. l. qui & de ceteris circumstantiis plura congescit, vt vel binis verbis eas tetigisse suffecerit.

Probat tamen & graues

Singulariter electi.

§. XXI.

Numerus variauit.

Manus appellatio euoluitur,

quandoque cum septima manu iuratur,

aliquando cum XIV. cum XII.

cum XXXVI.

Numerus compurgatorum pro gravitate cause admodum variauit, vt itidem plenius declarat CANGIVS, ostenditque, aliquando cum *centesima* imo *trecentesima manu* iurari debuisse. *Manus* denominatio, numero testium attributa, inde deducta, quod *porrectis manibus* iurarent, tactis sacrosanctis euangeliiis, aut altari, aut etiam, quod frequentissimum erat, sanctorum reliquiis, vt recte censet HIERONYMVS BIGNONIUS in *not. ad Marculf. lib. I. c. 38.* apud BALVZ. *tom. II. capitul. p. 923.* Vnde hic loquendi vsus in perpetuum abiit morem, ostenditque, auctoritatem huic iuramento primario accessisse ex hoc *religioso contactu*, quem nemo meru presentissimi imminentis mali suscepturus credebatur, nisi se optima fide iuramentum prestare posse, conuictus esset. Dixi, *numerum compurgatorum variauisse.* Si coniuges separationem petunt, & confitentur, se nunquam coire potuisse, *cum septima manu propinquorum vel vicinorum bonæ famæ (si propinqui defuerint) tactis sacrosanctis euangeliiis iurare iurentur in c. 5. X. de frigid. & malef.* Episcopo de hæresi grauiter suspecto INNOCENTIVS III. purgationem *quarte decime manus sui ordinis* indixit in *c. 10. X. de purg. canon.* Purgationis cum *duodecima manu* passim fit mentio in antiquis *legibus & capitularibus* apud BALVZ. *tom. I. capitul. p. 118. in f. 117. 122. 126. 320. 1265. tom. II. p. 331. 333. 485.* In *formulis MARCVLEFI* apud BALVZ. *tom. II. capitul. p. 486.* occurrit formula se purgandi cum sua *trigesima septima manu*, quod XXXVI. adhibiti testes. Similem

lem fere purgationem subiit PASCALIS pontifex teste THEGANO de gestis Ludouici pii imperatoris c. 30. Postea misit legatos suos in partibus Romæ propter quandam insolentiam, quam Romanorum populus super Romanum Pontificem Paschalem dixit imputantes ei, quod nonnullorum homicida fuisset, qui supra dictus pontifex cum iuramento purificauit se in Lateranensi patriarchio coram supra dictis legatis & populo Romano cum episcopis XXXIV. & presbyteris & diaconibus quinque. Prætereo alia documenta, quæ plena manu congeffit GANGIVS cit. l.

§. XXII.

Ex legibus antiquis Longobardicis eundem iurandi morem in *ius feudale Longobardicum* quoque receptum fuisse, eo minus mirandum, quod hoc tempore hæc sacramentalium adhibendorum praxis fere vniuersalis esset. In ll. 23. §. sacramentum desiderantur duodecim sacramentales, & quidem si a iudice deferretur iusiurandum alterutri, id cogitur præstare cum XII. sacramentalibus. Si *vasallus* id præstare debet, inter illos sacramentales ad minimum sex de eius cognatione esse debent, reliqui etiam ex extraneis eligi possunt. Sin domino illud deferretur, sacramentales illi duodecim aut eius cognati, aut eius *vasalli*, aut partim *vasalli*, partim cognati esse debent. Iure Saxonico prouinciali iridem purgatio hæc per iuramentum approbata est æque ac vulgaris per duellum. Etenim lib. 1. art. 15. dicitur: Schuldiget man den Mann um das / so er unter ihm nit hat / das entgehet er mit seiner Unschuld (oder Eyde vt in f. additur) item lib. 1. art. 18. Das alles

Ius feudale Longobardicum hunc usum approbavit,

& ius Saxonicum prouinciale.

E

alles

alles was ein Mann vor Gerichte nicht thut/ wie wif-
 fentlich das sonsten wäre/ desselbigen möchte er mit
 seiner Unschuld entgehen/ und man möchte ihm das
 nicht überzeugen. *Rationem addit Glossator:* Daß
 der Sachß für alles schweren möge/ so man ihm
 nicht leiblich kan überweisen/ solches ist nicht so un-
 billig. Denn was man einen allein mit Worten be-
 züchtiget/ darmit rettet er sich billig auch mit Wor-
 ten/ indem er drüber schweret. Denn es billig ist/
 daß man seinen Worten und Eyde so wohl Glauben
 gebe zu seiner Entschuldigung/ als jenen bloss'n Wor-
 ten/ die ihn beschuldiget haben. *Infames tamen non
 poterant admitti ad iuramentum purgatorium, h. e.*
die ihr Recht durch Dieberey oder mit Raub ver-
lohren haben/ ob man sie Dieberey oder Raubes
anderweit beschuldiget/ sie mögen mit ihrem Eyde
nicht unschuldig werden. His ergo purgatio vulgaris
proposita erat, h. e. das heisse Eisen zu tragen vor
ihre Unschuld/ oder aber in einen wallenden Kessel
zu greiffen/ biß an den Ellenbogen/ oder mit Kämpf-
fen sich zu erwehren/ vt dicitur lib. 1. art. 39. Iam
olim id constitutum fuisse docet c. 15. C. 2. q. 5. (quod
ex concilio Tribur. de anno 895. c. 22. apud HARDVI-
NVM tom. VI. p. 446. quoad sensum defumptum vi-
detur:) *Si antea deprehensus fuerit in facto aut per-*
jurio aut falso testimonio ad iuramentum non admittit-
tur; sed feruenti aqua vel candenti ferro se expurget.
Iuramenti cum septima manu fit mentio lib. 1. art.
63. Und er das gewehren kan auf den Heiligen selb
siebende. Item lib. 11. art. 69. ob er das selb siebend
gezeugen mag. Similiter lib. 11. art. 4. iuramenti
 huius

huius vsus demonstratur in eo, qui se a banno vult liberare: Wer sich aus der Acht ziehen will / dem soll der Richter Fried würgen (saluo conductu interueniente) vorzukommen / ob man es seinethalben begehret. Wenn er sich denn auf den Heiligen auszeuget / (h. e. vt latina versio habet, *postquam se iuramento expurgauerit*) so soll ihn der Richter und das Land- Volk daraus lassen / mit Zinger und mit Zeugen / das ist mit Worten und mit Wercken. Pariter patri *lib. II. art. 17.* conceditur, vt filii sui, nondum a se separati, innocentiam iuramento demonstrare queat: also / daß er schwere auf den heiligen / daß der Sohn der That unschuldig sey. Alius huius iuramenti vsus traditur *lib. II. art. 6.* Schlägt ein Mann ein Kind / oder raußt es bey den Haaren / oder schlägt es mit einer Gerten um seine Missethat / er bleibet es ohne Wandel / thät er das gewähren auf dem Heiligen / daß er es durch anders Willen nicht geschlagen habe / denn durch seiner Missethat willen. *conf. lib. 3. art. 32. 39. 47. 89. 91.*

§. XXIII.

Adeo deinceps vsus huius iuramenti propagatus est, vt legibus publicis Germaniæ in *criminales* approbatus fuerit. In *R. I. Treuir. & Colon.* de anno 1512. tit. von Gottes Lastererns. und nachdem. *varia violentiæ species reprobantur, quæ si probari haud possint, & tamen suspicio quædam reum grauet, pro re nata actor ad iuramentum admittitur. Daß er glaube / wiewohl er die That dieser Zeit nicht beybringen könte / daß solche Articul des Verdachts wahr seyn. Und so er das gethan hat / so*

vsus huius iuramenti agnitus in recessibus imperii

soll der beschuldigte schuldig seyn/ sich dasselbe mit dem
 Eyde zu purgiren. Und ob die verdachte Person also
 größlich verdacht wäre/ daß die mit purgiren (com-
 purgatores) nothdürfftig/ das soll der Bescheidens-
 heit des Richters befohlen werden ihm die auf zu
 legen oder nicht. Sic itaque compurgatores adhi-
 bendi arbitrium iudici relictum est, quod etiam an-
 tiquis congruit legibus. Quid vero si se non pur-
 gauerit? thät aber der Beschuldigte solche purgation
 nicht/ so soll er des/ so er Verdacht gewesen/ schuldig
 gehalten/ und gegen ihn/ wie es nach gestalt der
 Sachen sich in solchen gebühre/ procederet und gehan-
 delt werden. In quem finem vero hæc purgatio
 approbata fuerit, in sequentibus his adicitur ver-
 bis: und ist solche purgation darum dermassen ge-
 sezet/ damit der Beschuldigte desto förderlicher zu
 seiner Klage/ und der Beschuldigte desto förderlicher
 zur Schuld oder Unschuld kommen/ auch solches an
 unsern Käyserl. Cammer-Gerichte mit geringern
 Kosten Mühe und Arbeit erlanget und vollführet
 werden möge. Idem reperitum est in *ordinat. pacis
 publ. Wormat de anno 1521. tit. 7. §. 8. seqq. ibi:* als-
 denn soll der Verdacht schuldig seyn/ sich persönlich
 derhalben mit seinem Eyde zu purgiren. Iudicis ta-
 men simul arbitrio relictum, vtrum coram com-
 missariis, an in loco iudicii ordinario hoc iuramen-
 tum præstari debeat? Si vniuersitas criminis fractæ
 publicæ pacis postulerur, so soll der zewente Theil
 derselben commun Rath/ von den gegebenen Com-
 missarien persönlich zu schweren schuldig seyn. De
 compurgatoribus adhibendis id cautum: und ob
 der

cum compur-
 gatoribus.

der Beschuldigte also gröslich verdacht / daß zu purgiren nothdürfftig / solches soll der Bescheidenheit des Richters befohlen werden / ihm die aufzulegen oder nicht: die denn schweren sollen / daß der oder die, so sich mit dem Eyde entschuldigen, recht geschworen haben. Und so er solche purgation gethan hat / so soll er des Verdachts ledig seyn / *rc.* Quid si tali suspicionem oneretur Elector vel princeps imperii? Ei permissum, daß er solchen Eyd vor dem Richter / durch seinen vollmächtigen Anwalt / der zum wenigsten einer von Adel seyn soll / in seine Seele schweren lasse. Porro in Erklärung des Land-Friedens *de anno 1522. contra eos, qui reos criminis prædicti recipiunt, sed se ignoranter id fecisse protestantur, cautum, daß sie mit einem leiblichen Eyde zu Gott und den Heiligen solches betheuren sollen. Denique in ordin. Cam. P. II. tit. 10. §. 1. idem fere iisdem verbis repetitum, vt regustare illud superuacuum videatur.*

§. XXIV.

Quod si per omnes ordinationes prouinciales iueris, omnes ad vnum in eo concordant, iuramenti purgatorii vsum præcipuum esse in *criminalibus*, vt inter reliquos docet *constit. Elect. Sax. 27. P. 1.* Ob wohl das iuramentum purgationis fürnehmlich in peinlichen und in Ehe-Sachen aus richterlichen Amte / da es gleich nicht gebräuchlich / dem Beklagten / wo ein rechtlicher Verdacht wider ihn ausgeführt, kan auferlegt werden / *rc.* Est ergo *remedium ordinarium* eruendi veritatem, modo reus 1) suspicionibus grauatus, & 2) eiusmodi delicti reus sit, in

quo tortura locum habere nequit, vel si 3) tale adfit delictum, non tamen indicia ad torturam dictandam concurrant. Conf. CARPZ. *ad cit. const. def. 1.* In *Ordin. Criminal.* potentiss. Regis Borussiac. 9. §. 28. speciatim desideratur, daß vor der Abnahme des Reinigungs-Eydes dem inquisito eine Bedenk-Zeit um sein Gewissen zu prüffen / gegeben / und er nicht allein von dem Verthäten / sondern auch nach besondern Umständen ins besondere / wenn der inquisit geringe Erkantniß Gottes und seines heil. Wortes hat / von einem Prediger ermahnet werden soll. Hoc fere vniuersaliter obseruari solet, vt quando iuramentum hoc per sententiam dicitur, addatur clausula consueta: worzu auch gestalten Sachen nach ein Geistlicher zu gebrauchen. Alias ordinationes provinciales enarrat atque refert MARTINI *in comment. ad proc. iur. Sax. tit. 32. n. 12.*

Adhibito pastore ecclesie.

§. XXV.

Iudicium de vso huius iuramenti in criminalibus.

Aperui fontes huius praxeos in causis criminalibus, simulque fundamenta eius denudaui. Si solo viueremus iure Romano, vsus omnis huius iuramenti in his causis deficeret sine dubio. Forfan expediret etiam, vt secundum huius iuris tramitem viueremus, & tot periuriis, quæ euitari in his causis nequeunt, occasionem præcinderemus. Rarissima in praxi deprehenderis exempla eorum, qui, postquam hoc iis per sententiam impositum est, metu Numinis diuini illud præstare recusarunt, ne pro confessis & conuictis haberentur. Imo in vtramque partem grauissima adsunt pericula, vt sæpe vel innocens condemnari vel nocens dimitti non tamen aliter

aliter quam commisso nouo periurii crimine possit. Aut enim iuramentum hoc præstat, aut illud subire recusat. Priori casu vt plurimum delicto commisso addit nouum periurii crimen: posteriori habetur pro confesso, pœna ordinaria in eum statuitur, & tamen *vera confessio* deest, solaque *presuntione* pœnam mortis sæpe subit. Accedit, quod *origo* & *fundamentum* huius iuramenti ostendat, *veteres miraculofo* quodam modo per præsentiam corporum sanctorum eorumque reliquiarum veritatem eruere & *iudicium diuinum* in occultis adhibere voluisse, vt historia huius iuramenti euincit. Hoc si protestantes penitus ponderassent, & rationes eius examinassent, minus proni forsitan fuissent in vsu eius approbando præsertim in criminalibus. Constat enim, quæ sit nostrorum doctrinâ circa sanctorum cultum, reliquiarum venerationem, & miracula iis tributa: nouimus, quæ dubia a nostratibus moueantur contra *iudicia diuina*, quæ in eo collocari solent, vt Deus extraordinario quodam modo occulta in lucem protrahat, & miraculo quodam nocentem designet. Ab hac doctrina alieni sumus, nec tamen relinquimus conclusionem, quæ inde originem causam & fundamentum traxit.

§. XXVI.

Equidem, vt periurii periculum tollatur, in quibusdam locis plura recepta sunt solennia, quibus mens iurantis percellatur, ne vindictam incurrat diuinam. Talia sunt, 1) quod candelæ accendantur: 2) caput cadaueris in conspectu inquisiti, 3) cum imagine crucifixi ponatur: 4) fenestræ aperiantur: 5) mensa

In primis quoad protestantes.

An per solennia plura mentus periurii euitetur?

mensa nigro tegatur panno: 6) gladius euaginat^{us}
 & 7) chirotheca ferrea mensa imponatur. Quis hu-
 ius ritus significatus sit, declaratur in VOLCKMAN-
 NO emendato P. I. c. 79. his verbis: Bey denen bren-
 nenden Lichtern wird der Schwerer erinnert, daß
 Christus Jesus sey das Licht der Welt, und das
 wahrhafftige Licht des Lebens *Ioh. VIII, v. 2.* Bey
 welchen er schweret und bittet, daß Christus Jesus
 bey diesen weltfinstern und unklahren Gedanken ihn
 bey der Wahrheit wolle erhalten. Da er aber falsch
 handelt, so bittet er, daß ihm solches Gnaden-Licht
 in Ewigkeit soll entzogen, und er an seinen Leibes-
 und der Seelen-Lichtern zeitlich und ewig geblend^{et}
 werden. Bey dem *Crucifix* bedencket der Schwerer
 die grosse Marter und Pein, und bitteren schmähe-
 ligen Todt Jesu Christi, welcher er sich durch be-
 trüglischen Eyd ganz verlustig machet, und mit dem
 betrüglischen Schwächer zur linken Seite Christi sich
 ewiger Verdammisß unterwirfft. *Luc. XXIII.* Bey
 dem Todten-Kopffe erinnert er sich seiner Eterblich-
 keit, dabey er alles zeitliche, so er etwan durch falschen
 Eyd zu erhalten gedencket, als Leib, Leben, Ehre,
 Gewalt, muß hinter sich lassen, und daß solches nicht
 lange anstehet, sondern ehe man sichs versteht, so
 erwürget der Todt einen solchen Schwerer, wie denn
 Ananias und Saphyra nur über blossen Lügen erfuh-
 ren. *Akto. V.* Bey dem eisern Handschuh und Ge-
 richts-Schwert wird der Schwerer ermahnet, daß
 ihn die Obrigkeit bey der Wahrheit wolle schützen,
 aber da er falsch schweret, so wolle und solle ihn die
 Obrigkeit auch darum straffen, als die das Schwert
 nicht

nicht umsonst trägt / Rom. XIII. Ja Gott selbst hat sein Schwerdt gewezet / Ps. VII. daß es über ihn blincken soll / Ezech. XXXII. v. 10. damit er ihn richte und tödte. Es. LXVI. v. 16. Vtrum vero his solemnibus adhibitis periurii periculum euitari & innocentia rei erui possint, alii viderint. Qui metu Numinis eiusque praesentia, quam omnes profite-mur, non tangitur, nec inermibus hisce solenni-bus percellitur, vt semet prodatur, & supplicio sub-dat. Appetitus, semet conseruandi in suo statu, efficit, vt parum moveatur animus his signis, imo efficere potest, vt inepte credat iuraturus, se non iniuste agere, cum, quod quis ob tutelam corporis sui fecerit, iure fecisse existimetur. Tales insulfas sententias quidam fouent, vt crimen periurii com-missum tegant, & conscientiam suam reatu liberent, quamuis admodum *peruerse* atque *scelestissime* se-met ipsos decipiant.

§. XXVII.

Hæ rationes licet vsus huius iuramenti, tot suffragiis eruditorum recepti, eradicaturæ non sint, ad minimum tamen euincunt, iudicem non adeo facilem aut pronum esse debere in eo dictando, quippe cuius arbitrio vsus eius est relictus. Præstat sæpe dimittere potius reum, quam eum periculo periurii præsentissimo subiicere, vel si admodum grauatus est, & tamen confiteri nolit, ei pœnam extra-ordinariam dictare, cum sibi imputare debeat, quod causam ei dederit sua pessima viuendi ratione, sese-que suspectum reddiderit. Facilius forsan reus hanc eligat, quam vt nouum crimen periurii committat.

F

Et

Et utinam leges provinciales hanc potestatem iudici *expresse* indulgerent, vt pro circumstantiarum diuerſitate vel hoc vel illo modo pronunciare poſſet, id quod tamen nondum in iis obſeruare licuit, adeoque plures iudices, ſtriſte verbis legum inhærentes, nimis timidi ſunt in hoc arbitrio ſequendo.

§. XXVIII.

Quandoque hoc iuramentum vel pœna extraordinaria ſtatim dictatur, antequam reus ad articulos reſponderit.

rationes dubitandi,

rationes decidendi.

Ceterum regulariter ad hoc iuramentum non recurritur, quam ſi reus ad articulos reſponderit, & deſenſione ſua ſatis auditus fuerit. Contingit vero nonnunquam, vt reus ante reſponſionem ad articulos petat ſe admitti ad *deſenſionem pro auertenda*, non tamen omnes ſuſpiciones diluere queat, quo caſu pro abbrevianda inquiſitione, ſi index præuideat, iuramentum dictatum iri, ſuadere quidam ſolent, vt ſtatim ipſi iuramentum hoc imponatur ſequente formula: *Daß inquit etwas/so ihm zu ſtatten kommen möchte / in ſeiner deſenſion nicht ausgeſühret / dannenhero er ad articulos inquiſitionales zu antworten ſchuldig / er wolte ſich denn vermittelſt Cydes reinigen ꝛ.* Reprobarunt hanc methodum Lipſienſes apud Dn. BERGERVM in *elect. iuriſpr. crim. pag. 202.* ex his cauſis: 1) quod ordo proceſſus inquitōrii hoc modo plane inuertatur & negligatur: 2) quod, ſicut tortura dictari non poſſit ante reſponſionem ad articulos, ita nec hoc iuramentum: non iniquum tamen 3) cenſent, vt, nach vorhergehender ſummarischer Vernehmung / aliquando ſtatim reus pro re nata ad id admitti, & ita ab inquiſitione liberari poſſit, quo famæ eius parcat. Vitebergenſes magis inclinant in affirmatiuam, adhibita tamen omni,

omni, quantum fieri potest, præcautione & personarum ratione, apud EUNDEM *cit. loco pag. 205. seqq.* ex quorum consilio hæc repetam: Bey welcher Bewandniß wir um so viel desto mehr die in denen Landes-Gesetzen ohne diß so hoch anbefohlene Behutsamkeit zu gebrauchen / und je zu weilen nach Beschaffenheit derer ereigneten Fällen / mit Hind-
*Sententia Vi-
tebergensium.*
 ansetzung der förmlichen Responzion ad articulos in-
 quisionales, alsbald euentualiter auf das iuramentum purgatorium, oder eine gewisse Geld-Busse zu milden Sachen zu erkennen / bewogen worden / je mehr Schimpff und Nachtheil angeretzte Responzion nach sich zu ziehen / auch zu geschehen pfleget / daß / wenn eine und andere Person / so sonst in einem gewissen Ehren-Stande sitzet / oder sonst einen guten Ruff hat / durch Unvorsichtigkeit und Verleitung in Ungelegenheit verfället / durch Anstellung des In-
 quisions Processus um ihr zeltliches Glück gebracht / und dagegen in das äufferste Verderben gesetzt wird: wobey zugleich jedennoch wir allezeit ferner gute Vorsichtigkeit und Bescheidenheit gebraucht / und / ehe und bevor der Reus vor Gerichte / jedoch nur summarisch vernommen worden / oder wenigstens in einer übergebenen Defensions-Schrift seine Antwort erstattet / auf obige Maasse nicht erkandt. Hiernächst bey solchen Erkändniß fürnehmlich auf die vorhandenen indicia, so wohl die Straffe / welche das gerügte Verbrechen nach sich ziehet / unser Absehen gerichtet / und da wir nach wohl bedächtiger und reiffen Überlegung aller vorkommenden Umstände so viel / daß ein mehrerer Verdacht nicht zu
 F 2 erlan-

erlangen / oder auch die Straffe sich höher nicht / als auf eine Geld-Busse erstrecken könne / wahrgenommen / zu Vermeidung grosser und undienlicher Weitläufigkeit / auch unnöthiger Geld-Spenderung den Zweck ergriffen / und also Reum in mehrere Weirung zu verwickeln angetanden. Gestalt denn der durch Gewohnheit eingeführte Processus Inquisitorius an die Formalien des Processus accusatorii nicht gebunden / sondern meistens allein in regulis recte rationis gegründet / und dahero nicht abzusehen / warum des Rei summarische Aussage / nach Gelegenheit dñsfalls / nicht zulänglich / und an statt einer förmlichen Responzion ad articulos inquisitionales gelten könne / da besonders wir ferner vermercket / daß Ew. Churfürstl. Durchl. sich in ereigneten Inquisition-Fällen die Hände keines Weges binden lassen / sondern zum öfftern durch dero löblichen Landes-Regierung / dem Reo, auf vorhergehendes unterthänigstes suppliciren / unterschiedene defensiones pro avertenda inquisitione gestattet / und daraus so viel / wie sie mit Anstellung und Fortsetzung des Inquisition-Processus allenthalben gute Vorsichtigkeit gehalten / und selbigen mehr eingeschräncket / als extendiret wissen wollen / so wohl unsern / zu solchem Ende eingeführten modum pronunciandi, Ihr in Gnaden gefallen lassen / klährlich an den Tag geleget. Anderer Gestalt auch dergleichen defensiones schlechte Wirkung haben würden. Wannhero daß des Ew. Churfürstl. Durchl. alleine in diesen Landen zustehenden iuris aggratiandi wir auf einigley Art uns anzumassen oder dem Richter die fructus iurisdictionis

zu entziehen gemehnet gewesen / mit Bestande nicht
gesaget werden mag / in mehrerer Erwegung / daß
Reus solcher Gestalt keines weges dimitiret / sondern
demselben zu Vermeidung der bevorstehenden In-
quisition, sich der in casum condemnationis erfol-
genden Straffe zu entwerffen frey gestellet wird /
wie er denn / ehe und bevor er des gerügten Verbre-
chens geständig oder zur Nothdurfft überführet / be-
rührten iuris aggratiandi keines weges benöthiget /
vielweniger mit einiger Straffe schlechterdings zu
belegen / und daher dem iudici inquisitionis noch
zur Zeit kein Recht erwachsen / vielweniger dahin
zu stellen / ob nicht / wenn der inquisition ihr ordent-
licher Lauff gelassen würde / Inquisit vermittelst der
Hauptdefension so viel / daß er von der angestellten
inquisition entweder absolute, oder auf vorgehen-
den Reiniigungs-Eyd zu absolviren / ausführen möch-
te / wodurch denn nicht allein der piæ causæ das
commodum entzogen / sondern auch / wenn Inqui-
sit nullo facto illicito zur inquisition Anlaß gegeben /
die aufgewendeten Unkosten dem Richter Amts we-
gen aufgebürdet würden / da hingegen ein und an-
derer Reus, wenn er zumahlen in facto illicito be-
griffen gewesen / ohngeachtet er sonst des gerügten
Verbrechens halber unschuldig / zu Vermeidung
des Inquisition-Processus und Rettung seiner Ehre
lieber zu einer gewissen Geld-Busse sich zu bequemen
pfleger / wie denn auch dergleichen transaction, im-
massen sie bevorab von uns exerciret worden / der
analogia iuris nicht ungemäß / in Betrachtung / daß /
gleichwie / vermöge Käyserlicher Rechte / magistra-
tus

tus competens den Ankläger aus erheblichen Ursachen die abolition gestatten kan / L. 2. C. de abolit. L. 30. C. ad L. Iul. de adulter. also nicht abzusehen / warum die Obrigkeit / welche in Inquisition-Processen des Anklägers Stelle vertritt / nicht gleicher Gestalt mit dem Reo transigiren könne.

Prosper. Farinac. Prax. Crim. lib. 1. tit. 1. quest.

50. n. 3.

Dazumahl hierdurch publica satisfactio keines weges hinterzogen oder gehemmet / sondern vielmehr befördert wird / inmassen auch die bekandte Regul: daß in poenis arbitrariis alternatiuis non Reo, sed iudici, die election zustehet / disfalls keinen Abbruch leidet / indem selbtge Reum confessum vel convictum, adeoque absolute condemnatum præsupponiret / dahingegen in gegenwärtigen Fall solches suppositum cessirt / und die Straffe nicht schlechter dings / sondern allein zu Vermeidung des bevorstehenden Inquisition-Processen erkandt wird. Allermassen nun / daß verführter unser bisheriger modus pronuntiandi nicht ohne Grund / wir in denen festen Gedanken begriffen; also stellen Ew. Churf. Durchl. hochleuchteten Ermessen lediglich anheim / ob Sie / nach Beschaffenheit derer vorfallenden Inquisitions-Fälle / es bey obigen modo, jedoch / wenn zusehenderst allezeit Reus vor Gerichte summarisch vernommen worden / gnädigst bewenden lassen / oder aber / damit der iudex inquisitionis sich über einigen Abgang derer fructuum inquisitionis desto weniger zu beschweren Ursache haben möge / mehr verführten modum der Gestalt / daß nichts minder dergleichen Geld-Straffe ermeld.

ermeldten Richter zugesprochen werden solle / attemperiren wollen / wie wir denn zugleich den Grund dieses ganzen Wercks / woran dem gemeinen Wesen trefflich gelegen / Ew. Churfl. Durchl. gnädigster Verordnung in Unterthänigkeit untergeben / das mit züföderst des Herrn Carpzouii doctrin, welche dñsfalls zu weit zu gehen / und guten Theils zu denen obhandenen differentien Gelegenheit gegeben zu haben scheint / nothdürftig erläutert / in welchen Fällen eigentlich der Inquisition-Process statt haben solle / eine genauere und gewissere Verfassung eingerichtet / und künfftig der Unterscheid in pronunciaando unterbrochen werden möge. E re esse duxi, hanc ICrorum Vitebergensium sententiam hic regustare, quæ optime monitum s. *antec.* adductum illustrat, atque defendit, vt non possim non eam quoque calculo meo approbare. Plures adhuc aliæ obseruationes circa hoc iuramentum coaceruari possent, quas tamen vel ideo hic non tango, quod primario mea intentio huc directa fuerit, vt vsum huius iuramenti in criminalibus in foris protestantium magis improbarem, quam approbarem.

T A N T V M.

CON.

CONSULTISSIMO
DN. CANDIDATO

S. P. D.

PRAESES.

AB aliis iam vberime demonstratum est, vsum iuramentorum, quem saluator noster admodum restringendum esse voluit, ex iuris canonici principiis admodum extensum fuisse. Factum id imprimis fuisse in actibus extrajudicialibus, plerique obseruant; Tu vero, Candidate consultissime, nec in his subsistis, sed etiam in ipsis causis criminalibus, quæ ab omni iuramento abhorrent, eius vsum dilatarum atque admodum ampliarum esse euincis, probas atque ostendis. Suffragio meo non indiges, qui alibi iam iniquitatem huius vsus euolui, quo argumento tamen in hac disputatione abitinuisti, qui aliis telis, iisque non spernendis, hunc vsum in criminalibus petiisti. Ingenii tui vires atque eruditionis limatae conatus simul prodidisti, atque præclare probatum dedisti, te optime cognitum habere, quid distent æra lupinis. Qua de causa, cum examinibus hisce, & priuatis & publicis, ordini nostro ostenderis, quam egregios progressus in peritia iuris & praxi feceris, non potuit non Te dignum iudicare, qui ad honores doctores admittereris. Ego vero de his Tibi ex animo gratulor, & si in posterum Tibi officiis meis inferuire potuero, sane promtorem hac in parte habebis neminem. Dab. Halæ d. 30. Iun. 1723.

CONSUL-

CONSULTISSIMO

DOMINO CANDIDATO

S. P. D.

CHRISTIANUS THOMASIIUS.

QUamvis videatur esse superfluum, ut Tibi testimonium de profectibus tuis & meritis, dignitatem Doctorem adipiscendi exhibeam, cum & in Patria Tua munus Advocati, quo per plures annos cum laude functus es, & apud Nos eruditæ responsiones, quibus in examine utroque singulis Facultatis nostræ membris satisfecisti, & quibus etiam haud dubie usus es in disputatione inaugurali, communem quandam meritum Tuorum notorietatem inducant, quæ uti nec probatione, ita nec testimonio indiget; ac insuper testimonium publicum, quo in programmate instantis promotionis doctoralis utemur, videatur omne testimonium priuatum excludere; Cum tamen secundum Thesaurum thesaurorum Barbosa-Tabore-Strykianum superflua non noceant, & superflua admittere securius sit, quam necessaria omittere, nec omitendum sit illud axioma, quod superfluum non censetur, quod ad declarationem ponitur; & cum præterea, quod notorietatem attinet, secundum eundem Thesaurum incomparabilem, magnum dubium oriri possit apud Jctos minime vulgares, utrum notorietas illa meritum Tuorum referenda

G

da

da sit ad notorietatem facti, an ad notorietatem iuris, an denique ad notorietatem præsumtionis, & hæc ultima (ut etiam aliquid afferam ad disputationem præsentem propius spectans) aliquando opus habeat iuramento purgatorio; denique cum testimonia promotionum publicarum apud plurimos soleant exiguam fidem producere; quamdiu regula Grammatica in Academiis sæpe regnare solet: Dignus & indignus ablativum adsciscunt: Noli petitis Tuis deesse, adeoque & Mihi, quod sub meo Decanatu examina consueta cum laude sustinere, & promotionem, jure debitam, expetere voveris, & Tibi, quod ad classem dignorum referendus sis, animitus gratulor, ac simul etiam in posterum promptissimam Tibi inseruendi promptitudinem offerens, Tibi, Tuæque dilectissimæ uxori fausta ac felicia quæque sincere apprecor.

Jam satis; angusta poples stetit iudus
arena,
Jam satis athletae trita palaestra fuit.
Accipe victrices quas fert Themis aequa co-
ronas,
Doctaque frondosis tempora cinge bonis.
Degenerem fugiunt, fortem comitantur
honores,
Pergito tentatis fortiter ire vadis.
Pergent concessae plures succedere lauri,
Pergent pergentem plura beare bona.
Crescere dum perges, mea crescere gaudia
pergent,
Desine crena leuis, Doctor amande,
Vale!

gratulabundus scripsit

D. IO. SCHMIDIVS,

P. P. Consistorii Electoral. & ducalis
Assessor Academiae decemvir
& Senior.

Der Purpur / welcher sich um Deine
Schläffe legt /
Der Mantel von Scarlat / den Dei-
ne Schulter trägt /
G 2 Eehrs

Geehrter Ludewig, sind der verdiente
Lohn/
Den Dir Astræens Hand / als ihrem ächten
Sohn/
An diesem Tage schenckt. Wenn sie vor Dei-
nen Fleiß/
Von dem Dein Schlessen nicht nur zu sagen
weiß/
Den Prag und Wien erhebt / wo Du das
heilge Recht
So oft verfochten hast / zu wenig und zu
schlecht/
So heißt Die künftige Zeit Dich etwas gröf-
fers hoffen;
Der Tugend steht der Weg der Ehren immer
offen.

D. Gottfried Leonhard Baudiß.

Justitiæ lex est: habeat sua quisque, feratque
Affiduis studiis præmia parta suis.
Quam legem Themis alma tulit, Themis
ipsa tuetur,
Cultores vacuos nec finit esse sui.
En exemplum illustre tibi LUDOVICUS in
ora hac
Purpura quem decoret, nunc revocatus adest.
Scilicet

Scilicet ille olim hic qui gnauus iussa Sophorum,
Qui Themidos coluit mystaque sacra pia.

Qui quod erat siue ingenii, siue artis opumve,
Aris sacrauit sedulus omne Dea.

Quid Dea? non passa est, ut mysta ignobilis esset,
Et presso reperet pectore semper humi.

Jussit eum cathedram summam conscendere,
jussit

Oreque perdocto jura docere suo.

Applaudit Pindus Salanus, plaudit & omnis
Musarum Philyrae Silesiaeque chorus.

Ita bonis avibus: patriam illustrare domumque
Perge tuam DOCTOR mi Ludovice redux.

*Hic Dn. Patrueli suo, cum inter vota & ac-
clamations juris utriusque Doctor crea-
retur, effusè latatus applaudit*

CHRISTIANUS LUDOVICI,

SS. Theologiae Licent. Logicae Aristotelicae
Prof. publ. Ordinarius, LL. Orientalium &
Talmudices extraordinarius, Collegii B.
Mariae Virginis Collegiatus & ad D. Thomae
Con-Rector.

Deliciae nostrae, spes optima, frater amande,
Sic Temet magno Numen honore
beat?
Numen honore beat, talem, qui dignus amore
Numinis, hoc est, qui Numen amavit amans.

Nil

Nil fausti deerit, mea si pia vota valebunt,
Ut Temet semper Numen amore beet.

His charissimo & estimatissimo Fratri honoribus Doctoralibus jam decorando animus applaudit.

M. GOTTFRIEDUS LUDOVICI,
Pastor Modelsdorffensis.

DOcte, quid ad doctas accedis jure cohortes?
Doctorum unanimis Te petit ipsa cohors,
Jura Tibi acclamant, non quære, sed accipe laurum,
Vota mea acclamant: Accipe, faustus eris.

Hec Consultissimo atque Praclarissimo Domino Candidato Patrueli suo honoratissimo in observantiae debita signum votis aliorum addidit

M. GOTTFRIEDVS THOMAS
LVDOVICI,
Lips.

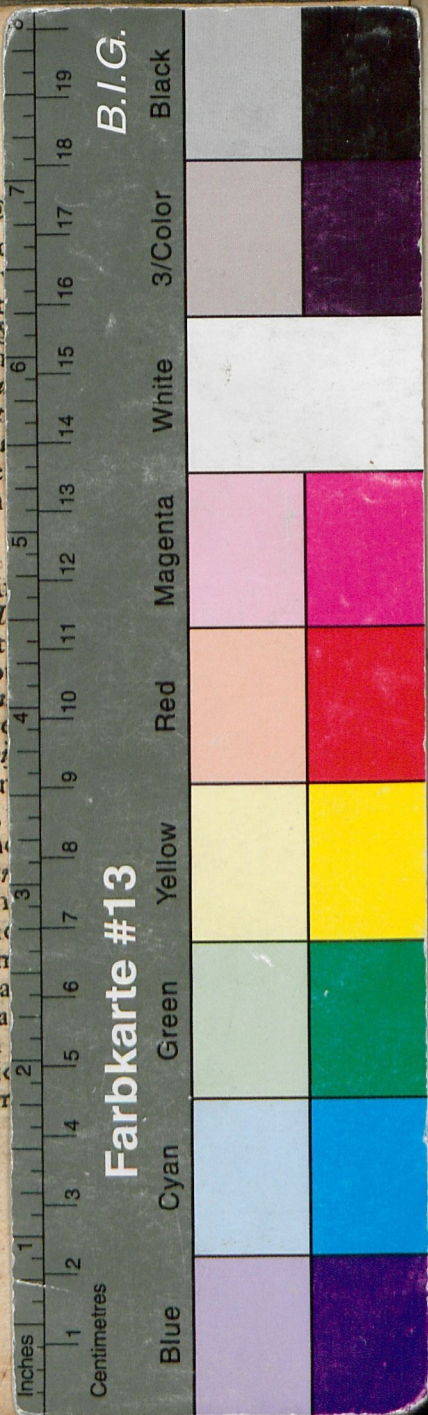
ULB Halle

004 070 127

3

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE

VSV IVRAMENTI
PVRGATORII
IN
CRIMINALIBVS

QVAM

INDVLTV

FACVLTATIS IVRIDICAE
IN REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

ACADEMIAE PRORECTORE

DOMINO

IVSTO HENNINGIO BOEHMERO

ICTO

POTENTISS. REGIS BORVSSIAE CONSIL. INTIMO
PROFESS. IVR. ORDINARIO

PRO LICENTIA

SVM MOS IN VTROQVE IVRE CAPESSENDI HONORES
ET

PRIVILEGIA DOCTORALIA

D. I. IVL. MDCCXXIII.

H. L. Q. C.

PVB LICO EXAMINI SVBIIICIT

GEORGIVS SAMVEL LVDOVICI

LANDESHVTTA - SILESIVS

ADVOCATVS ORDINARIVS REGII REGIMINIS LIGNICENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

Typis IOANNIS GRVNERI, Academ. & Senat. Typogr.